

As familias Vermúdez e Leis foron as donas do pazo, aínda que curiosamente os escudos do muro norte falan de liñaxes máis importantes como os Moscoso, Castro ou Mariño. A planta en forma de L fécbase no seu lado oeste coa capela da Virxe do Rosario. Destacan pola súa beleza as escaleiras de pedra que conectan o xardín coa fermosa solaina. A paisaxe fidalga complétase co cabazo, o pombal, os cipreses ou co lugarriño no que aínda quedan as vellas moradas dos caseiros.

Pazo das Edreiras

43° 4' 25.44" N 8° 55' 51.14" W

Información extraída de: X. M. Leira Suárez (2001). Os melhores pazos da Costa da Morte, en: Neira. Deseño, textos e foto Manuel Real Santos

Concello de Zas
Praza do Campo, 1
1850 - Zas (A Coruña)

T 981 708 303
F 981 751 142
correo@zas.dicoruna.es
concellodezas.org

CONCELLO DE
ZAS

Deputación
DA CORUÑA

Ruta dos Pazos

CONCELLO DE
ZAS

GAL

Torres do Allo

43° 9' 35.17" N 8° 56' 19.46" W

Considerado un dos pazos máis antigos de Galicia, as Torres do Allo sorprenden pola decoración gótica da súa fachada. Os Gomes de Rioboo construíron a primeira torre (a norte) no século XVI e ampliaron de forma mimética o pazo a mediados do XVII.

Pazo de Follente

43° 5' 34.97" N 8° 53' 49.28" W

De planta rectangular, no pazo móstranse as armas familiares sobre a varanda de ferro: os Figueiroa (cinco follas de figueira), os Leis (un piñeiro e un brazo con espada) e os Caamaño (piñeiro entre nove lanzas).

Neste lugar, o xeógrafo Domingo Fontán comezou o seu periplo para deseñar a Carta Xeométrica de Galicia, o primeiro mapa científico do país.

San Pedro de Follente foi parroquia até 1870. A súa igrexa fica ao carón do pazo.

Romelle vivía as súas terras desde o outeiro, entre os merlóns do que parece un bo castelo. Unha gran muralla rodea este pazo que foi propiedade dos Caamaño. No interior os seus coidados xardíns sorprenden con decoracións xeométricas e fermosas fontes. É de destacar a beleza do acceso a Romelle, por un camiño á sombra das árbores que remata nun singular cruceiro de base triangular.

Torres de Romelle

43° 5' 8.25" N 8° 55' 38.49" W

Ruta dos pazos

Convidámoste a unha viaxe no tempo, aos séculos XVII ao XIX, cando se produciu o esplendor do réxime foral. Un tempo no que os pazos, símbolo de poder das familias fidalgas, van medrar, ampliarse e embelesarse, nomeadamente coa influencia do estilo de moda: o barroco. A paisaxe fidalga non se reduce ao pazo e vese completada polas aldeas dos caseiros, cortes, muiños, capelas, cruceiros, cabazos, pombais, xardíns, fontes...

Hai que ter en conta que as parroquias que hoxe conforman o concello de Zas foron gobernadas baixo diferentes xurisdicións con réximes especiais, e que as familias fidalgas eran donas de numerosas terras e casas, moitas veces ben espalladas entre si.

Aínda que aquí existen outros pazos e casas brasonadas, a proposta é visitar os máis sobranceiros, nos arredores da capital municipal.

Na vila de **Zas** debes virar á dereita diante da **Casa do Concello**. Seguro que che resulta familiar o edificio do consistorio. E é que a súa forma arquitectónica está inspirada nas Torres do Allo.

Pouco máis adiante chegarás á **igreja parroquial**. Na súa parte leste está a tumba de Constança Lopes de Lamas, nai do fidalgo Núñez de Lamas, o promotor do templo.

Un fermoso paseo arborado ascende ao visitante ao pazo de **Romelle**. Ao final do mesmo sorpréndenos un curioso **cruceiro** de base triangular. Na súa cruz cara ao oeste vese a Xesús crucificado e na cara leste a María e a outra figura de xeonllos en actitude de oración, seguramente unha representación de quen pagou o cruceiro.

! Se fas a ruta en bus, non podes desviarte para á Devesa. Continúa a Santo Adrián de Castro e volve a Zas para ir a Follente.

Se vas no teu vehículo particular gozarás coa paisaxe deste pequeno lugar e podes tomar un respiro contemplando as augas do **río Meanos**.

Antes de chegar ás **Edreiras** contempla os prados do val e o pequeno río. É xa unha paisaxe fidalga, de explotación agraria. No alto verás unha fileira de cipreses, detrás dos cales se agocha o pazo.

O ben conservado **pombal** das Edreiras é mostra da riqueza da casa. Estas construcións circulares onde se criaban pombas e os apreciados pombiños eran privilexio de ricos.

Deixa o coche onde o cruceiro de **Follente** e camiña cara ao pazo. Á túa dereita verás unhas casas de pedra que servían de tullas e cortes da casa fidalga.

Despois de admirar o pazo e o escudo e ver a igrexa de San Pedro, baixa cara ao **muiño**. Este é un dos poucos que continúa en funcionamento na comarca e que segue a ser utilizado por parte dos veciños.